

sunt inquantū igit scdm primū; hoc qdem corruptibile; hoc
 at icorruptibile habet oppositionē; unde necesse genere esse di
 uersa. Palam igr q non cōtingit esse spēs; tales quales dicūt qui
 dam; erit. n. homo hic qdē corruptibilis; hic aut icorruptibilis;
 eūdem spē eadem dicunt esse spēs; & non equoce; diuersa uero
 genere plus distāt q̄ que spē.

Vod qdem igitur sapia circa p̄ncipia scientia ē;
 palaz ex primis in qbusdam dubitatū est ad di
 cta ab aliis de p̄ncipiis. Dubitabit autē utiq; ali
 quis; utrū unam existimare eē o3 sapiam sciaz
 aut multas; si qdem. n. unam; una aut est cōtari

orum sp̄; p̄ncipia aut non cōtraria; si autem non una; quales o3
 ponere has; Adhuc speculari demonstratiua p̄ncipia uni9 aut
 plurium; si qdem enim uni9 quidem magis huius q̄ cuiusq; si
 aut plurium quales o3 has ponere. Adhuc utrū omniū substan
 tiar; aut non; si qdem. n. omniū qualiū3 difficile assignare; si at
 omniū una non manifestū. Adhuc utrū substantias solū; aut cir
 ca accidētia demonstratio est; circa substantias non ē; si eim circa
 accidētia demonstratio ē; circa substantias non ē; si aut altera que
 utraq; & utraq; sapientia; demonstratiua qdem eim sapiētia que
 circa accidentia; hec aut circa prima q̄ substantiar; S3 neq; cir
 ca dictas in phycis causas q̄ sitam scientiā ponendū; neq; ei3
 circa qd cuius gratia; tale eim bonū; hoc autē in operabilib9 exi
 stit & existentib9 i motu; & hoc primū mouet; tale eim primū
 fuit aut mouens nō est immobilis. Totaliter at dubitatione3 h3
 utrum qdem circa sēsibiles substantias est q̄ sita nunc scientia;
 aut nō; & circa alias; aut circa spēs; aut si sicut circa mathema
 tica; spēs qdem est q̄ non sūt palam; attamē dubitationē h3; &
 si esse q̄s ipsas ponat; pp quid qdem non quēadmodū i mathe
 maticis sic habet & i aliis quor; sunt spēs. Dicō at quia mathe
 matica qdem intermedia sperum ponūt & sensibiliū uelut ter
 tia qdam preter spēs & q̄ hic; tertius at homo nō est neq; equus
 p̄ter anthōn & singulares; si autē itez; non ē ut dicūt circa qua
 liā ponēdum negociari mathematicū; non eim utiq; circa ea q̄
 hic; hor; n. nullū est quale mathematice q̄runt scientiar; neq;
 i; circa mathematica q̄ sita est nunc scia; separabile. n. iporum
 nullū; sed n3 sensibiliū substantiar; corruptibiles. n. Totalr autē
 dubitabit utiq; aliquis cui9 ē scie dubitare; de mathematicar;

METAPHYSICE.

materia: n3 eiz phylice: pp circa hñtia i ipsi principiū motus &
 quietis naturalis oē esse negociū: neq; ēt intendētis de demrati
 one & scia circa hoc ipm: genus, n. inq̄sitionem facit: relinqtur
 igi ppositā philosophiā de ipsis considerationē facere. Dubita
 bit autē utiq; aliquis si o3 querere q̄sitam sciam circa principia
 uocata ab aliquib9 elemēta: hoc aut omnes i exñtia compositis
 ponit: magis aut utiq; uidebit uniuersaliū oportere eē q̄sitam
 scientiam. Omnis, n. rō & omnis scia uniuersaliū & nō extremo
 rum: quare erūt utiq; sic primox generum: hec autē fient utiq;
 ens & unū: hec eim maxime pncipia utiq; existimabunt conti
 nere entia oia: & maxime pncipia uideri i q̄a prima natura sūt:
 corruptis eim ipsis cōterimunt reliqua: omnia, n. ens & unum
 scdm q̄ aut differētias ipsis necesse pncipare: si ponat q̄s ipa ge
 nera: differētia aut nulla genere pncipat: sic non utiq; uidebit
 oportere ipa poni genera n3 pncipia. Adhuc at si magis pncipi
 um qd simplici9 eo qd min9 tale: ultima aut eoz que ex gene
 re simplici9 generib9 indiuisibilia: n. gñā aut i plura & diffe
 rentia diuidūtur: magis utiq; principiū uidebit esse spēs gene
 ribus: quā autem in quo interimuntur generibus species gene
 ra pncipiis assimilāt magis: pncipiu3, n. qd cōterimit: que qdē
 igitur dubitationē habent: hec & talia sūt altera. Adhuc utru3
 oportet poni aliqd preter singularia: aut nō: sed horu3 quesita
 sciētia: sed hec ifinita: q̄ uero preter singularia: genera aut spēs
 sūt: si neutrum horu3 quesita nunc scientia: ppter qd eim ipossi
 bile hoc dictū est eteim totaliter. Dubitatiōes habet utrū opor
 tet aliquā existimari substantiā separabile3 preter sēsibiles sub
 stantias & eas que hic aut nūc: sed hec esse entia & circa hec sa
 pientiā existere: querere qdem eim uident aliam quādam & p
 positū est hoc nobis. Dico aut scire si quidē separabile secūdū
 se & nulli sensibiliū existens. Adhuc aut si preter sēsibiles sub
 stantias est aliqua alia substantia: preter quales sēsibiles oport3
 ponere hāc esse: qd eim magis preter hoies: aut equos q̄ aliorū
 animalū ponet q̄s ipsa3: aut & esse animatoz totalit̄ equales
 que sensibilib9 & corruptibilib9 substantiis perpetuas alteras cō
 stituere extra rationabilia uidebitur utiq; eadem. Si autē non
 separabile a corporib9 q̄situm nunc principium est quid utiq;
 aliqd q̄s ponet materia: hoc tamē actu qdem non est: potentia

autem est magis utique principium principalius hac uidebitur
 esse spes et forma; hoc autem corruptibile; quare totaliter non est
 perpetua substantia separabilis et secundum se; sed inconueniens.
 Videtur enim et queritur fere a gratiosissimis tanquam existens quod
 dam principium et substantia talis quomodo erit ordo non existen-
 te aliquo principio perpetuo et separabili et manente. Adhuc autem
 si quidem est aliqua substantia et principium tale secundum naturam qua
 le nunc querimus; et hoc unum omnium et idem perpetuorum et
 corruptibilium dubitationem habet; propter quod quidem eodem principio
 existente hec quidem sunt perpetua eorum que sub principio; hec autem
 non perpetua; hoc enim inconueniens; si autem aliud quidem princi-
 pium est corruptibile; aliud autem perpetuum; si quidem per-
 petuum & quod corruptibilium. Similiter dubitabimus propter quod
 enim non perpetuo principio existente aliud autem principium sit
 huius; & illius alterius; hoc in infinitum procedit. Si autem rursus ali-
 quis putat maxime principia imobilia esse ens & unum ponat pri-
 mo quidem; si non aliquid & substantiam utrumque ipsorum signifi-
 cat; quomodo erunt separabilia & per se; talia autem querimus perpe-
 tua & prima principia; si uero aliquid & substantiam utrumque ipso-
 rum significat; omnia erunt substantia entia; de omnibus enim ens pre-
 dicatur; de quibusdam autem & unum; substantiam autem esse omnia
 entia falsum. Adhuc autem primum principium quod unum dicentibus
 & hoc substantiam; ex uno autem & materia numerum generent pri-
 mo; & hanc substantiam dicunt esse quomodo contingit quod di-
 citur uerum esse; dualitatem enim reliquorum unumquodque
 numerum compositorum quomodo unum oportet intelligere;
 de hoc enim neque dicunt nihil; neque facile est dicere. Si uero
 lineas aut his habita. Dico quod superficies prima ponat quis
 principia; hec autem non sunt substantie separabiles; decisio-
 nes autem & diuisiones hec quidem superficies; hec autem corpo-
 rum; puncta autem linearum. Adhuc autem termini eorum de-
 horum; omnia autem hec existunt in aliis; et separabile nullum est.
 Adhuc quomodo substantiam existimare oportet unum punctum.
 Substantie quidem enim omnis generatio est; puncti autem non est;
 diuisio enim punctum exhibet. Exhibet autem dubitationem; et
 omnem quidem scientiam esse uniuersaliu; tale autem substan-
 tiam non uniuersaliu esse; magis autem hoc aliquid et separabiles

Quare si circa principia est scientia quomodo oportet principium existimare substantiam esse. Adhuc utrum est aliquid preter sinoloni: aut non. Dico autem materiā et quod cum hac. Si quidem enim non: que quidem in materia corruptibilia omnia: si autem est aliquid species: utique erit & forma: hoc igitur in quibus & in quibus non: difficile est determinare: in quibusdam enim palam non existens separabilis species: puta domus. Adhuc utrum principia specie aut numero eadem: si enim numero omnia erunt eadem.

¶ Voniā autem philosophi scientia entis inquantum universaliter & non secundum partem: ens autem multipliciter & non secundum unum dicitur modum. Siquidem igitur equivoce secundum commune aut nihil: non est sub una scientia: non enim unum genus talium. Si autem secundum aliquid commune: erit utique sub una scientia. Videtur itaque dicto modo dici: quemadmodum medicativum & salubre: item horum unum quodque multipliciter. Dicitur autem secundum unumquemque modorum: eo quod hoc quidem ad medicativam scientiam reducit: aliter autem ad sanitatem: hoc autem aliter aliud ad idem: aut unumquodque. Medicativus enim sermo dicitur & cultellus: eo quod hic quidem a medicativa scientia fit: hic autem huic utilis. Similiter autem & salubre: hoc quidem enim quia significativum sanitatis: hoc autem quia factivum: idem autem modus & in reliquis. Eodem itaque modo et ens omne dicitur: eo enim quod entis inquantum ens passio: aut habitus: aut dispositio: aut motus: aut aliorum aliquid talium sit: dicitur unum quodque eorum ens. Quoniam autem omnis entis ad unum aliquid & commune reductio fit: & contrarietatum unaqueque ad primas differentias et contrarietates reducitur entis siue pluralitas et unum siue similitudo et dissimilitudo prime entis sint differentie: siue alie alique: sint enim hec speculate. Differt autem nihil entis reductionem ad ens aut ad unum fieri. Etenim si non idem sed est aliud: convertitur quidem unum enim ens aliqualiter et ens unum. Quoniam autem sunt contraria omnia unius & eiusdem scientie speculari: dicitur autem unumquodque ipsorum secundum privationem: & utique quedam. Dubitabit aliquis quomodo dicuntur secundum privationem quorum

est intermediu; aliquid: quēadmodum iniusti & iusti. Circa omnia itaq; talia priuationem oportet poni non totius rationis: sed ultime speciei: puta si est iustus secundum habitum quēdā obediens legibus: non semper erit iniustus tota priuatus ratione: tunc persuaderi aut legib; deficiens in aliquot secundū hoc priuatio inest ipi. Eodem autē modo et in aliis.

Quēadmodum autem & i aliis mathematicis circa ea que ex ablatione theoriā facit: circūtollens eim omnia sensibilia speculatur: puta grauitatem et leuitatem: & duritiem et contrarium. Adhuc autem caliditatem et frigiditatem: et alias sensibiles contrarietates: solum autem derelinquit quantum & continuum: horum quidē ad unum: horum autē ad duos: horum uero ad tria: & passionēs horum in quantum quanta sunt & continua: et non secundum aliud aliquid speculatur: et horum quidem eas que ad inuicem positiones considerat et habens existentia: horum autem commensurationes et incommensurationes: horum uero rationes. Sed rāum omnium unam et eandem ponimus scientiam geometricam. Eodē modo se habet et circa ens: huic enim accidentia in quantum est ens: et contrarietates ipsius in quantum ens: non alterius scie q̄ philosophie speculati: naturali quidē. n. nō inquātūz entia: magis at inquātū motu p̄cipāt. Theoriā utiq; q̄s distribuit. Dialectica. n. et sophistica sunt accidentiū quidē entib; non autem in quantum ens est. Quare relinquitur inquātūz entis sunt esse circa dicta speculatiuum. Quoniam autem ens omne unū et commune aliquid dicitur multipliciter dictum et contraria eodem modo. Ad primas enim contrarietates et differentias entis: talia eim possunt sub una scientia esse. Dissoluetur utiq; que secundū principia dubitatio dicta: Dico autem in qua dubitatur est: quomodo erit multorum et differentium genere una aliqua scientia.

¶ Quoniam autem mathematicus utitur cōmunib; proprie: et horum principia erit utiq; speculati philosophie prime. Qd enim ab equalibus equalibus ablati que relinquuntur equalia: commune quidē est omnibus quantis enim mathematica aut assumens circa per aliquam partem

conuenientis materie facit theoriaz. Puta circa lineas aut angulos aut numeros; aut reliquorum aliquod quantorum; non inquantum autem entia; sed inquantum continuum ipso rum unumquodq; aut unum aut duo aut tria; philosophia autem de his que in parte quidem inquantum horum uni cuique aliquid accidit; non intendit. Circa ens autem in quantum ens unumquodque talium speculatur. Eodem au tem habet modo & circa naturalem scientia; mathematicæ. Naturalis enim accidentia & principia speculatur entium in quantum mota; & non inquantum entia. Primam autem scientiam diximus horum esse; secundum q; subiecta sunt; sed non alterum aliquid; propter quod & hanc & mathemati cam scientiam partes sapientie esse ponendum.

e St autē quoddam in entibus principium; circa quod non est mentiri; contrarium autem necessarium sem per facere. Dico autem uerū dicere; puta q; non contingit idem secundum unum & idem tempus esse et non esse; et a lia ipsis opposita hoc modo. Et de talibus simpliciter qui dem non est demonstratio; adhuc autem est. Non enim est ex credibiliori principio hoc ipso facere syllogismū. Oportet autem si quidem erit simpliciter demonstrare. Ad dicentem autē oppositas dictiones ostendenti; quia falsum sumēdum aliquid tale; q; idem quod erit ei q; non contingere idem es se et non esse secundum unum & idem tempus; non uidebi tur autem esse idem. Sic enim solum utique demonstrabi tur ad dicentem contingere oppositas dictiōes uerificari de eodem. Futuros itaque quia inuicem ratione communicare oportet aliquid ipsorum intelligere; non facto autem hoc quomodo est non communicatio his ad inuicem sermonis. Oportet igitur nominum unumquodque esse notum; et si gnificare aliquid & non multa; solum aut unum. Si autem plura significet; manifestum facere ad quod fert nomen ip sorum; dicens itaque esse hoc; & non esse hoc; quod totali ter esse dicit non dicit. Quare quidem quod significat no men; hoc non in quid significare; hoc autē impossibile. Quare

liquidem significat aliquid esse hoc : contradictionem uerificari impossibile de eode³. Adhuc autem si qd significat non me¹ & hoc uerificat² : o³ & hoc ex necessitate, n. esse. Qd at ex necessitate e⁴ : nō cōtingit tūc nō eē : oppositas igitur nō cōtingit dictiōes & negationes uerificari de eodem. Adhuc autē si nihil magis dictio q̄ negatio uerificatur : dicens hominem aut non hominem nihil magis uerum dicet. Videbitur autem utique non equum dicens hominem & magis aut non minus uerum dicere q̄ non hominem. Quare et equum dicens esse eundem uerum dicet. Oppositas enim similiter erat uerum dicere. Accidet igitur eundem hominem esse et equū : aut aliorum aliquod animalium. Demonstratio quidem igitur nulla horum est simpliciter : ad ponentem tamen hec demonstratio. Dico autem & utique quis et ipsū Heraclitum hoc interrogās modo cogeret cōfiteri nunquā oppositas dictiones possibile esse de eisdem uerificari. Nūc autem non intelligens seipsū quicquid dicit hanc accepit opinionem. Totaliter autem si quod dicitur ab ipso est uerū : neq̄ utiq̄ ipsum hoc uerum erit. Dico autem idem cōtingere secundum unum & idem tempus & non esse & non esse. Quēadmodū enim & diuisis ipsis nihil magis affirmatio q̄ negatio uerificatur eodem modo et simul utriusq̄ & simul complexi uelut una quadam affirmatione existente nihil magis negatio q̄ totum : ut in affirmatione positū uerum erit. Adhuc autem si nihil est uere affirmare hoc ipsū utiq̄ falsū erit dicere nullo uelam uestram affirmationem existere. Si autem ē aliquid soluetur utiq̄ quod dicitur ab his qui talia instant & penit⁹ auferētibus disputare. Simile autem dictis est & quod dicitur a Pythagora. Etenim ille dixit omnium rerū esse mensuram hominem : nihil aliud dicens q̄ quod uidetur unicuiq̄ hoc & esse firmiter : hoc autem facto idem accidit et esse & non esse et bonum & malum esse : & alias secundum oppositas dictiones dicta propter multotiens his quidem uideri esse hoc bonum : his autem contrarium. Mensuram autem esse quod uidetur unicuiq̄.

f Oluetur autem utique huiusmodi dubitatio cōsiderāribus unde uenit principiū existimatiōis h⁹. Videt. n⁹

quibusdā quidem & physiologorum opinione; aliis autem ex
 non eadez de eisdē omnes cognoscere; sed his quidē delectabile
 hoc uideri; his autē contrariū. Nihil enim ex nō ente fieri de; aut ex
 ente fere oīum ē cōe dogma eorū qui de natura. Quoniā igit
 non album fit ex albo perfecte existente & nequaquā ex nō albo;
 nunc autem factum non album fiet utique ex non ente nō al
 bo quod fit non album. Quare ex non ente fiet utique secūdu
 illos; sed non existit nō album idem & albū; non difficile autē
 dissoluere dubitationē hanc. Dictum est enim in physicis quo
 modo ex non ente fiūt que fiunt; et quomodo ex ente. Sed et
 similiter attendere utrisq; opinionibus & fantasiis ad ipsos du
 bitantium stultū. Palam enim q; alterū ipsorum necesse ē men
 tiri; Palam autem hoc ex his que fiūt secūdu sensū; nunquā
 enim uidetur idem his quidē dulce; his autem cōtrarium non
 corruptis et priuatis alteris secundum organum sensus & iudi
 catorum dictorū saporum; hoc autem existēte tali alteros qdē
 existimandū mensuram esse; alteros autē non putandū. Simili
 ter autem hoc dico & in bono et in malo & pulchro & turpi; et
 in aliis talibz. Nihil enim differt hoc dignificare q; que appa
 rent submittētibus sub uisu digitum & facientibus ex uno ui
 deri duo oportere esse propter apparere tanta & iterum unum;
 non mouētibz enim uisum unū apparet qd unum. Totaliter
 autem incōueniens ex uideri presentia permutātia et nunquā
 permanentia in eisdem ex hoc de ueritate iudiciū facere. Opor
 tet enim ex semper secūdu eadem habentibus; & neque unā
 permutationem facientibus uerū uenari. Talia autem sūt que
 secundum mundū; hec enim non quādoq; quidem talia iteruz
 aut alia uidentur. Eadem autem semper & permutatione nulla
 participant. Adhuc autem si motus est & motum aliquid mo
 uetur aut omne ex aliquo ad aliquid. Oportet igitur quod mo
 uetur esse adhuc in illo ex quo mouebit; & non esse in ipso; &
 ad hoc moueri & fieri in hoc secūdu contradictionem; aut nō
 uerificari secundum ipsos. Et si secundum quātum continue
 presentia fiunt & mouētur; & quis hoc ponat equidem non ue
 rum existens propter quid secundum quale non manet. Vide
 tur enim non minime que secundum contradictiones eiusdem
 predicari existimare quātū non manere i corporibz ppter & eē

quadracubitus idem & non esse. Substantia autem secundum quale hoc quidem determinare nature: quantum autem indeterminatum ad huc propter quod iubente medico hunc cibum offerre offerunt. Quid enim magis panis est: aut non est: quare nihil utique aliquid habebit comedere aut non comedere. Nunc autem ut verum dicentes circa ipsum & existente iusto cibo hoc offerunt hunc quando non oportebat non permanente ulla natura firmiter in sensibilibus: sed semper omnibus motis & fluentibus. Adhuc si semper alteramur & nunquam permanemus idem quid mirabile si nunquam eadem nobis videtur quemadmodum laborantibus. Etenim his propter non similiter dispositionem secundum habitum & quando sani & ante non similia videtur que secundum sensus: ipsa tamen nulla propter hoc permutatione participata sensibilia: impressiones autem alias facientia laborantibus & non eadem. Eodem autem modo habere et dicta permutatione facta forte necessarium est. Si autem non permotamur: sed idem permanemus entes: erit utique aliquid manens. Ad habentes quidem igitur dubitationes dictas ex ratione non facile dissolvere non ponentibus aliquid: & horum non adhuc rationem exquirentibus. Sic enim omnis ratio & omnis demonstratio fit: nihil enim ponentes interimunt totaliter disputare & totaliter rationem. Quare ad tales quidem non est sermo. Ad dubitantes autem ex datis defectibus facile obuiare & dissolvere facientia dubitationem in ipsis: palam autem ex dictis. Quare manifestum ex his quod non contingit oppositas dictiones de eodem secundum unum tempus verificari neque contraria propter dici secundum priuationem omnem contrarietatem. Palam autem hec ad principium resoluentibus rationes contrariorum. Similiter autem neque intermediorum nullum possibile predicari de uno & eodem albo enim existente subiecto dicentes ipsum esse neque album neque nigrum mentientur. Accidit enim album esse ipsum & non esse: alterum enim complexorum verificabitur de ipso: hec autem est contradictio albi. Neque igitur secundum Heraclitum contingit dicentes verum dicere: neque secundum Anaxagoram. Si autem non accidet contraria de ipso predicari. Cum enim in omni dicat omnis esse partem: nihil magis dicit esse dulce quam amarum aut reliquarum quarumcunque contrarietatum. Siquidem in omni existit non potentia solum sed actu & segregatum. Similiter

autē neque omnes falsas neque ueras dictiōes possibile esse et p
 pter alia multa collectarū utiq; difficultatum propter hāc posi
 tionē: & quia falsis quidē existētibus omnib; neq; hoc ipsum
 quis dicens uerum dicet: ueras aut falsas dicens esse omnes
 non mentietur:

o Mnis autem sciētia querit aliqua pncipia et causas cir
 ca unumquodq; eorū que sub ipsa scibiliū puta medica
 riuā & exercitatiuā: et reliquarū unaqueq; factiuarū & doctri
 naliū. Vnaqueq; enim harū circūscribens aliquod genus sibi
 ipsi circa hoc negotiatur tanquā existens et ens in quatuor aut
 ens: sed altera quedam hec preter has sciētiās est sciētiā. Dicta
 rum autem sciētiarū unaqueq; sumēs aliquāliter quodquid
 est in unōquoq; genere tentas ostēdere reliqua debilius at certi
 us. Sumūt autem quodquid est hec quidem per sensū: hec autē
 supponentes: propter quod et palam ex tali inductione quod
 substātie & eius quodquid est nō est demonstratio. Quoniam
 autem est quedā de natura scientia palam quia & a practica q̄
 dam & a factiua erit. Factiue quidem enim in faciente & non
 in facto mori principium. Et hoc ē siue ars aliqua siue aliqua
 potentia. Similiter autem & practice nō agibili: magis autem i
 agentibus mori. Que autem physici circa habētia in se motus
 principū est. Quod quidem igitur neque actiūam neque factiūā
 sed speculatiuā necessariū esse naturalē scientiā palam ex his.
 In unū enim aliquod horū generū necesse eadem ipsa eē. Quo
 niam autem quodquid est necessariū unicuiq; aliquāliter scien
 tiarū scire: & hoc uti principio oportet non latere qualiter diffi
 niendū naturali: & substātie ratio sumenda: utrum ut simum
 qualiter aut magis ut concuū. Horū enim simi ratio quidē
 cum materia dicitur ea que ē rei. Que autē concuū sine mate
 ria: Simitas enim i naso fit: propter quod & ratio ipsius cum
 hoc dicta ē. Simus enim est nasus cauus. Manifestū igitur q; et
 carnis & oculi & reliquarum partium cum materia seper ratio
 nem reddendū. Quoniam autem est quedam scientia entis in
 quātum ens et separabile cōsiderandū utrum quidem naturali
 ponendū eē hanc aut magis alteram: naturalis quidē igit circa
 hntia mori principū i ipsis ē. Mathematica at speculatiua q̄
 dē et circa manētia quedā hec: sed non sepabilia: circa sepabile
 igit ens & immobile altera ab his sciētiis ambabus est aliqua:

siquidem existit aliqualis substātia talis. Dico autem separabi-
lis & immobilis quidem. Quod quidem tentabimus ostēdere.
Et siquidem ē aliqua talis natura in entib⁹; hoc utiq; erit alicu-
bi diuinum; et hoc utiq; erit primū & principalissimū principi-
um. Palam igitur q; tria genera speculatiuarū sciētiarū sunt;
naturalis; mathematica; theōrica. Optimum quide⁹ igitur spe-
culatiuarū genus; harū autem ipsarū ultima dicta circa hono-
rabilissimū enim est entiū. Melior autem & deterior unaqueq;
dicitur secundū proprium scibile. Dubitabit autem quis utru⁹
entis inquātum ens scientiā uniuersalem oportet poni aut nō.
Mathematicarum quide⁹ enim unaqueq; circa unum aliquod
genus determinatū. Que autem uniuersalis cōmuniter de om-
nibus. Siquidem igitur naturales substātie prime entiū sunt;
& naturalis utiq; prima scientiarū erit. Si autē est altera natura
& substātia separabilis & immobilis; alterā necesse & scientiaz
ipsius esse & priorem naturali; et uniuersalē eo q; priorem.

q; Vonia⁹ aut simpliciter ens secundū plures dicitur mo-
dos; quorū unus est qui secundū accidēs dicitur consi-
derandū primo de sic ente. Quod quidem igitur nulla tradita
rū negociatur circa accidēs palam. Neq; enim edificatiua consi-
derat qd accidet utētib⁹ domo; puta si triste aut contrarie hita-
bunt; neq; testiuā neq; coriatiua neq; toquinaria. Quod autē
secundū ipsam propriū; unaqueq; harū cōsiderat sciētiarū
solum; hoc autē est propri⁹ finis; neq; inquātum musicum; quia
factus gramatic⁹; simul erūt ambo pri⁹ non ens. Quod autem
nō sēper ens factum est hoc. Quare simul musicus factus ē et
gramaticus; hoc autem nulla querit cōfesse existentiū scientia
rū nisi sophistica. Circa accidens enim hec sola negociat; prop-
ter quod Plato nō male dixit; dicens circa non ens sophisticā
uersari. Quod autem neq; cōtingens est eē accidetis sciētiarū;
manifestū est tentātibus scire quid est accidēs. Omne itaq; di-
cimus eē hoc qdem sēper et ex necessitate; necessitate autē non
secundū uiolentiā dicta; secundū q; utimur in his que secundū
demonstrationes; hoc autem ut in plus; hoc autē neq; ut in plus
neq; sēper & ex necessitate; s; ut contigit; puta sub cane utiq;
fiet frig⁹. Sed hoc neq; ut sēper et ex necessitate neq; ut in pl⁹
sit. Accidet tamen aliquādo utiq;. Est itaq; accidens quod sit
qdem; non autem sēper; neq; ex necessitate; neq; ut in plus.

METAPHYSICE.

Quid quidem igitur est accidens: dictum est. Quia autem non est scientia talis: palam. Scientia quidem enim omnis semper entis: aut in plus: accidens autem in neutro horum est. Quod autem secundum accidens entis non sunt cause & principia talia qualia quidem secundum se entis: palam. Erunt enim omnia ex necessitate. Si enim hoc quidem est huius entis: hoc autem huius: hoc autem non: ut contingit: sed ex necessitate: ex necessitate erunt & cetera: hec enim erunt usque ad ultimum dictum causatum: hoc autem secundum accidens. Quare ex necessitate omnia erunt: & quod utrumque contingit & accidere & fieri: & non omnino ex generatis auferri: & si non existens: sed que sit causa supponatur: eadem accidet. Omne enim ex necessitate fiet. Si enim cras eclipsis fiet: si hoc fuerit: hoc autem si alterum aliquid & hoc aliud. Et hoc itaque modo a finito tempore eo quod a nunc usque eras ablato tempore uenerit: & quandoque ad existens. Quare si quidem hoc est: omnia ex necessitate que post hoc fient: ut omnia ex necessitate fiant. Quod autem ut uere ens & secundum accidens: hoc quidem est in complexione mentis & passio in hac: propter quod circa sic quidem ens: non queruntur principia. Circa autem quod extrahere ens & separabile: hoc autem non necessarium sed infinitum. Dico autem quod secundum accidens talis aut inordinate & infinite causa. Quod autem gratia huius in his que a natura fiunt & a mente est. Fortuna autem est: quando aliquid horum fuerit secundum accidens. Sicut, n. & ens est hoc quidem secundum se: hoc autem secundum accidens: sic & causa. Fortuna autem causa secundum accidens in factis secundum electionem eorum que gratia huius. Propter quod circa eadem fortuna & mens: electio, n. non sine mente: causa autem infinita: a quibus utique fiet quod a fortuna: propter quod incerta humane cognitioni & causa secundum accidens: simpliciter autem nullius bona autem fortuna & mala: cum bonum aut malum euenerit. Entia autem et infortunium circa magnitudinem horum. Quoniam autem secundum accidens nullum prius his que secundum se: neque igitur causa. Si igitur fortuna aut casus causa celi est: prius intellectus causa et natura.

Est autem hoc quidem: actu solum: hoc autem potentia: hoc autem potentia & actu: hoc quidem ens: hoc autem quantum: hoc autem reliquorum. Non est autem aliquid motus preter res: permutatur enim semper secundum entis categorias. Comune autem in his nullum est: neque in una categoria: unumquodque autem dupliciter existit in omnibus: ut puta quod hoc istud forma quidem ipsius: hoc autem priuatio. Et secundum qualem hoc quidem album: hoc autem nigrum: et

Q

scdm quantū: hoc quidem perfectum; hoc autem imperfectum;
& scdm lationē: hoc quidem sursum; hoc autem deorsum; aut leue;
hoc autem graue. Quare motus & permutationis tot species; quot
entis; diuisio aut scdm unūquodq; genus; hoc quidē potētia; hoc
autē actu eius qd potētia inquātum tale actu dico motū. Qd
autē uerum dicim⁹; hinc palam; cum eim edificabile inquātum
tale ipm dicimus eē actu in quantū edificatur; & ē hec edifica
tio. Similiter doctrinatio; ambulatio; curatio; saltatio; oratio. Ac
cidit autē moueri cū fuerit actu eodez; & neq; prius neq; poste
rius iam potētia entis; cū actu ens operat⁹; non inquantū ipsū;
sed inquātum mobile mot⁹ est. Dico autem inquantum sicut est
eim es potētia statua; sed tamē non eris inquantū es est; mot⁹
est; non eim idem esse & potētia alicui. Quoniā si idez erat sim
pliciter & scdm rationem; erit utiq; eris act⁹ motus quidā; non
autem idē; palam aut i contrariis; posse qdem eim sanari pos
se laborare nō idem. Eteim si sanari et laborare idē essent subie
ctum autē et sanum et languens; humiditas siue sanguis idez
et unum. Quoniā autem non ē idem; quēadmodum neq; color
idē et uisibile possibilis inquātum possibile act⁹ motus ē. Qd
quidem eiz est hic et qd accidit tūc moueri quando fuerit actu
sicut nec prius nec posterius; palam contiget eim unūquodq;
aliquādo quidem actu esse; aliquādo autem nō; puta edificabi
le; inquātum edificabile; et edificabilis act⁹ inquātum edifica
bile edificatio ē; aut eim hec dom⁹ est; aut edificatio act⁹. Sed
cum domus fuerit; non adhuc edificabile erit; edificatur autē;
edificabile. Necesse igit edificatiōē actum eē; edificatio autē;
motus quidā. Eadem autem ratio et in aliis motib⁹. Qd autē
bene dictum est palam ex quib⁹ alii omnes dicūt de ipso et ex
eo qd non facile est aliter ipm diffinire; neq; eim in alio poterit
aliquis genere ponere ipm. Palam autē ex quib⁹ dicunt; hi qd
dem alteritatē et inequalitatē et non ens; quorū nullum neces
se moueri; Sed nec permutatio neq; in hoc; neq; ex his magis qd
expositis. Causa autē nihil ponendi quia infinitum aliqd uide
tur eē motus alterius coelemētatiōis aut principia; quia priuati
ua sunt indeterminata; neq; eim hoc; neq; tale nullum iporū;
neq; reliquorum predicamentorū. Cur autē uideatur indeter
minatus causa; quia nec in potētiā entiu; neq; in actum ē pone
re ipsū; neq; eim possibile quātum eē mouetur ex necessitate

METAPHYSICE.

neq; qđ actu quāntum; motusq; actus quidē uidetur aliquis; im-
perfectus autē. Causa aut quia imperfectū quod possibile; cuius
ē actus; & propter hoc difficile ipsū sumere quid ē. Aut eim in
puationem necesse ē poni; aut in potētiam aut i actū simplicē;
horum aut nullū uidetur cōtingens. Quare relinquitur quod
dictum est esse & actum; & non actum dictum uidere quidem
difficile; contingentem autem esse; & quod est motus in mo-
bili palam actus. Est eim huius a motiuo; & motiui actus nō ali-
us est. Oportet quidē eim eē actum amborū; & motiuum quidē
enim est in posse; mouens aut i operari. Sed est actiuū mobilis.
Quare similiter unū amborum actus; quēadmodum eadem di-
stantia unum ad duo; et duo ad unum; et ascendētis et descendē-
tis; sed esse non unum. Similiter autē et in mouēte et moto.

¶ Infinitum autē; aut qđ impossibile pertransire; eo qđ nō
sit natum pertrāsiri; quēadmodum uox inuisibilis; aut
pertransitionem habēs imperfectam; aut qđ uix; aut qđ natū;
est habere; et non habet pertrāsitionem aut terminū; adhuc ap-
positione; aut ablatiōe; aut ambo; separabile quidē itaq; ipsum
aliquid ens; sensibile autē non possibile esse. Si eim nec magni-
tudo est nec multitudo; substantia autē ipsum infinitū; et nō
accidens indiuisile erit. Qđ eim diuisibile aut magnitudo; aut
multitudo. Si autē indiuisibile; non infinitum; nisi sicut uox in-
uisibilis; sed nō sic dicūt; neq; nos querimus; sed tanquā impar-
transibile. Adhuc quomodo cōtingit per se esse infinitum; si nō
et numerus et magnitudo; quorū passio infinitum. Adhuc si se-
cundum accidens; non utiq; erit elementum entium inquantū
infinitum; quēadmodum neq; inuisibile loquele; quis uox in ui-
sibilis. Et quod non est actu eē infinitū; palam erit eim q̄cunq;
ipsius infinita pars accepta; infinito eim esse et ifinitum idez;
si quidem substantia infinitum & non de subiecto. Quare aut
diuisibile; aut infinita diuisibile si partibile; multa autem esse
idem impossibile infinita. Quēadmodum eim pars aer aeris;
sic infinitum infiniti; si est substantia et principiū. Impartibi-
le igitur et indiuisibile sed impossibile actu eē ifinitum. Quan-
tum eim necesse esse; secundum accidēs igitur existit. Sed sic di-
ctum qđ non contingit ipsum esse principium; sed illud cui ac-
cidit aerem aut parez; hec quidem igit inquisitio uniuersalis;

Quod autem in sensibilibus non est hinc palam. Si ei3 corporis ratio superficiebus determinatur: non erit utiq; infinitum corpus: neque sensibile: neque intellectuale neq; numerus ut separatus et infinitus: numerabile enim numerus aut habens numerum. Naturaliter autem ex his palam: nec eim compositum possibile esse: nec simplex: compositum quidem enim non erit corpus: sed finita sunt numero elementa multitudine. Oportet enim equari contraria: et etiā non esse unum iporum infinitum: si enim cuiusq; deficit alterius corporis uirtus corrumpet ab infinito finitum. Vnumquodq; autē impossibile infinitum eē: Corpus enim qd omnino habet distensionem: infinitum aut infinite distat. Quare infinitum corpus omnino erit infinitum. Neq; unum aut simplex contingit infinitum esse corpus: neq; ut dicunt quidam preter elementa ex quo generant hoc. Non enim est tale corpus preter elementa. Omne eim ex quo est et dissoluitur in hoc: nō uidetur autem hoc circa simplicia corp9: nec ignis: nec aliquod aliud elementorum nullum. Siue enim eo qd est infinitum esse aliquod iporum impossibile omne et si sit finitum: aut esse aut fieri unum aliquod iporum. Quēadmodum Heraclitus ait fieri aliquādo ignem. Eadem autem ratio & i uno quod faciūt preter elemēta physici. Omne eim permutatur ex contrario: puta ex calido in frigidum. Adhuc sensibile corpus alicubi: & idem locus totius & partis: puta terre. Quare siquidem eiusdem speciei immobilis erit: aut semper feretur: hoc autem impossibile. Quid enim magis deorsum q̄ sursum: aut ubicunq; puta si gleba fuerit: ubi hic mouebit aut manebit: locus eim ipsius connaturalis: corporis infinit9: obtinebit igitur totum locum: & quomodo. Que igitur mansio et motus si ubique manet: non mouebitur igitur aut ubique: nō igitur stabit. Si autem diuisibile totum: diuisibilia & loca: & primum quidem non unum corpus omnis nisi tactu. Deinde aut finita hec erunt aut infinita specie. Finita quidem igitur non possibile. Erunt eim hec quidem infinita: hec autem non: si omne infinitum: puta ignis aut aqua. Corruptio autem quod tale contrariis. Si autem infinita etiam simplicia: & loca infinita: & erūt infinita elemēta. Si autem hoc impossibile: & loca finita & omne necessitate finitū esse. Totaliter autem impossibile infinitū

esse corpus: & locum corporibus. Si omne corpus sensibile aut
grauitatem; aut leuitate; habet; aut eim ad medium ac sursum
feretur. Impossibile autem infinitum; aut omne aut dimidium quod
cunque passum esse. Quomodo eim diuides aut quomodo infi
niti erit hoc quidem deorsum; hoc autem sursum; aut extremum
aut medium. Adhuc omne sensibile corpus in loco; loci autem spe
cies sex Impossibile autem in infinito corpus tempore hoc esse. To
taliter autem si impossibile locum infinitum esse; & corpus impos
sibile. Quod eim in loco alicubi; hoc autem significat aut deorsum;
aut sursum; aut reliquorum aliquod; horum autem unumquodque ter
minus aliquis. Infinitum autem non idem in magnitudine & motu;
& tempore & una quedam natura. Sed quod posterius dicitur se
cundum prius; puta motus; secundum magnitudinem in qua mo
uetur; aut alteratur; aut augetur tempus aut per motum.

P Ermutatur autem quod permutatur; hoc quidem secun
dum accides; ut musicum ambulare; hoc autem eo quod
huius aliquid permutatur simpliciter dicitur permutari; puta quod
cunque secundum partes. Sanatur eim corpus quia oculus; est
autem aliquid & quod ipsum primum mouetur; & hoc est per se mobi
le. Est aliquid & in mouente eodem modo; mouet eim secundum
accidens; hoc quidem secundum partem; hoc autem per se. Est
autem aliquid mouens primum. Est autem quod mouetur; adhuc
in quo tempore; & ex quo; & in quot species; aut & passiones
& locus in quo mouetur mota; que immobilia sunt; puta scientia
& caliditas motus; sed calefactio. Que autem non secundum acci
dens permutatio; nunc in omnibus existit; sed in contrariis & in
mediis; & in contradictione; huius autem fides ex inductione. Per
mutatur autem quod permutatur, aut ex subiecto in subiectum; aut
ex non subiecto in non subiectum; aut ex subiecto in non subiectum.
dico autem quod affirmatione monstrauimus. Quare necesse tres
esse permutationes. Quod eim ex non subiecto in non subiectum
non est permutatio; neque enim contraria; neque contradictio est
quia non oppositio est. Que quidem igitur non ex subiecto in sub
iectum secundum contradictionem generatio; que quidem simpli
citer simplex; que autem alicuius quedam. Que autem ex subie
cto in non subiectum corruptio. Si itaque non ens dicitur multipli
citer & nec quod secundum compositionem aut diuisionem contingit

moueri; nec quod secundum potentiam quod simpliciter enti oppositum. Quid enim non album: aut non bonum dum contingit moueri secundum accidens. Erit enim utique homo quod non album. Quod autem simpliciter non hoc nequaquam. Impossibile enim non ens moueri. Si autem hoc & generationem motum esse. Generatur enim non ens. Si enim & quod maxime secundum accidens generatur: sed tamen uerum dicere quod existit non ens de generato simpliciter. Similiter autem & quiescere: hec itaque accidunt difficultatibus: et si omne quod mouetur in loco: non ens autem non est in loco. Erit enim utique alicubi. Neque itaque corruptio motus: contrarium enim motui motus aut quies: corruptio autem generationi. Quoniam autem omnis motus permutatio quedam: permutationes autem tres dicte: harum autem que secundum generationem & corruptionem non motus: he autem sunt que secundum contradictionem: necesse eam quod ex subiecto in subiectum mutationem esse solam. Subiecta autem aut contraria aut intermedia. Etenim priuatio ponitur contrarium: monstratur autem affirmatione: puta nudum et edentulum & nigrum.

S I igitur predicamenta diuisa sunt substantia & qualitate: loco facere: aut pati: ad aliquid quantum: necesse tres esse motus qualis quanti loci: secundum substantiam autem non: propter nullum esse substantie contrarium. Neque ad aliquid. Est enim altero nihil permutatio: uerificari alterum nihil permutatum: neque facientis & patientis: aut mouentis et moti: quia non est motus motus: neque generationis generatio: neque totaliter permutationis permutatio. Dupliciter enim contingit motus esse motum: aut ut subiecti: uelut homo mouetur: quia ex albo in nigrum permutatur. Quare sic et motus aut calefit: aut ifrigidatur: aut locum permutat aut augetur: hoc autem impossibile: non enim subiectorum aliquid permutatio: aut eo quod alterum aliquod subiectum ex permutatione permutetur in aliam speciem: uelut homo ex langore in sanitatem. Sed nec hoc possibile: nisi secundum accidens. Omnis enim motus ex alio in aliud est permutatio: et generatio: et corruptio: eodem modo uerum tamen que quidem ex oppositis: sic autem sic non motus. Simul igitur permutatur ex sanitate in egritudinem: et ex hac ipsa permutatione in aliam. Palam autem quia si languerit: permutatus erit in quacumque: contingit enim quiescere

METAPHYSICE.

re : Et adhuc in nō contingentem semper et illa ex aliquo in ali-
quid aliud erit : quare opposita sanatio sed per accidens : uelut
ex reminiscencia in obliuionem permutatur : quandoque qui-
dem in scientiam : quandoque autem in sanitatem . Et adhuc
in infinitum ibit : si erit pmutationis permutatio et generatio
nis generatio . Necesse igit & pōrē : si posterior : puta si simplex
generatio fiebat aliquādo : & quod sit fiebat . Quare nondum
erat quod fiebat simpliciter : si aliquid fiens aut simpliciter aut
factum . Si itaq; & hoc fiebat aliquādo quare nōdum erat tunc
genitum . Quoniā autem infinitorū non ē primum : nō erit pri-
mum . Quare neq; habitū neq; fieri igitur neq; moueri possibi-
le est : neq; permutari nullū . Adhuc eiusdem mot⁹ cōtrarius &
quies et generatio & corruptio . Quare quod sit cum fiat fiens
tūc corrūpitur : neq; enim cōfestim factum neq; posterius : esse
enim oportet quod corrūpitur : adhuc oportet materiam subeē
ei quod sit permutatio . Que igitur erit quēadmodum alterabi-
le corpus aut anima aliquid : sic aliquid quod sit mot⁹ & gene-
ratio & aliqd in quod mouet . Oportet enim eē aliqd eum qui
h⁹ ex hoc i hoc motū nō uero motum . Qualiter igitur neq; nā
erit disciplinatiōis : quare neq; generatio generatiōis . Quoniā
autē neq; substātie neq; eius quod ad aliquid : neq; eius quod ē
facere & pati : relinquitur secundū quale & quātum & ubi mo-
tū esse : horū enim unicuiq; contrarietas est . Dico autem quale
non quod in substātia . Etenim differētia quale : sed quod passi-
uū : secundū quod dicitur pati aut impassibile eē . Immobile au-
tem quod totaliter impossibile moueri : & quod uix in tempore
multo tarde incipiēs . Et quod natū quidē moueri nō potēs au-
tem quādo natū est : & ut qđ uoco quiescere immobiliū solū : cō-
trariū . n . quies motui . Quare priuatio utiq; erit susceptiui .

¶ Imul autem secundū locum quecūq; in uno loco pmo :
Et seorsum quecūq; in alio . Tangi autē quorū ultima si-
mul . Intermediū autē in quod natū est pri⁹ peruenire quod p-
mutat⁹ : q̄ in quod ultimū permutat⁹ secundū naturam cōtinue
permutans contrariū secundū locum : quod secūdum rectū plu-
rimū distās . Consequēter autē quo post principium ente posi-
tione aut spē aut aliter qualiter determinato nihil intermediū
est eorum que in eodem genere : et cuius consequenter est : ut

linee linee: aut unitates unitatis: aut dom⁹ dom⁹: aliud autem
 nihil prohibet intermediū esse. Quod enim cōsequenter: alicu
 ius cōsequēter: et posterius aliquid. Non enim unū consequen
 ter duorum: neque noua luna secunde habitum aut quodcunq
 cum cōsequēter ens tangit. Quoniam aliter omnis permuta
 tio in oppositis: hec autem cōtraria & contradictio cōtradictio
 nis aut nullum intermedium. Palam q̄ in cōtrariis intermedi
 um. Continuum qđ quidem habitum aliquid. Dico autem cō
 tinuum: cum idem fuerit & unum utriusq; termin⁹ quibus tā
 gunt & cōtinentur. Quare palam quod continuū ī his ex qui
 bus unum aliquid natū est fieri secundū contactum. Et quia
 primum quod consequēter palam. Quod enim consequenter
 non tangit: hoc autem consequenter: et si cōtinuum tangit. Si
 autem tangit: nondum continuum. In quib⁹ autem non est ta
 ctus: nō ē cōnascencia in his. Quare nō est punctū imitari idē
 His quidem enim inest tangi: his autē non sed ad consequēter:
 Et horū quidem intermedium aliquid: horum autē non.

Explicit liber undecimus. Incipit duodecim⁹.

E substantia quidem theoria est: nam substantia
 rū p̄cipia & cause que querūtur. Etenim si to
 tum quoddam omne substantia est prima pars:
 & si eo quod cōsequēter: et primū substantia:
 deinde qualitas aut quātitas. Simul autem nec
 entia: ut est simpliciter dicere hec. Sed qualitates & mot⁹ aut &
 non album & non rectum dicimus enim eē & hoc: puta est nō
 album: amplius nihil aliorū separabile. Testatur autem & anti
 qui opere: nam substantie querebant p̄cipia et elemēta & cau
 sas: qui quidem nūc substantias uniuersalia magis ponūt. Nam
 genera uniuersalia q̄ que dicūt p̄cipia & substantias eē ma
 gis propter logice iquirere: qui uero antiquitus particularia ut
 ignem et terram: sed non cōmune corpus.

¶ Vbstantie uero tres sunt. Vna quidem sensibilis: cuius
 alia quidem sēpiterna: alia corruptibilis: quam omnes
 cōfidentur: ut plante et animalia. Sempiterna autem cuius ele